

POLICY BRIEF #39

25 juni 2020

Nieuwsdiversiteit in Mediahuiskranten flink afgenomen tussen 2013 en 2018

Jonathan Hendrickx, Heritiana Ranaivoson & Pieter Ballon

Het aandeel (inter)nationale nieuwsartikelen dat in minstens de helft van de Mediahuiskranten verschijnt, is op vijf jaar tijd toegenomen van ruim een derde naar de helft. Toch zijn er ook noemenswaardige positieve signalen te bemerken: *De Standaard* kon zich net meer onderscheiden, en politiek nieuws is beduidend diverser geworden. Dat blijkt uit onderzoek van doctoraatsonderzoeker Jonathan Hendrickx en senior researcher Heritiana Ranaivoson.

Een beetje geschiedenis: Mediahuis ontstond in 2013, toen Corelio en Concentra hun krachten én nieuwsmerken bundelden. Sindsdien zijn vier van de zeven dagelijkse Vlaamse betalende kranten in handen van het bedrijf: *Het Nieuwsblad*, *De Standaard*, *Gazet van Antwerpen* en *Belang van Limburg*. Verder zijn er momenteel nog *Het Laatste Nieuws* en *De Morgen*, van DPG Media, en *De Tijd*, van Roularta Media Group.

Het uitwisselen van nieuwshoud is geen nieuw gegeven voor (kranten)titels van dezelfde mediagroepen, in binnen- en buitenland. Maar een recente studie naar de Vlaamse mediamarkt ontbrak tot hiertoe nog. Bij deze studie werd een grootschalige inhoudsanalyse uitgevoerd van de nationale edities van de vier Mediahuiskranten. Alle (inter)nationale nieuwsartikelen van één week uit 2013 en uit 2018 werden vergeleken.

Krant	2013	2018
Het Nieuwsblad	23.6%	57.7%
De Standaard	33.9%	28.9%
Het Belang van Limburg	41.5%	47.0%
Gazet van Antwerpen	53.4%	61.1%
Totaal	38.1%	50.8%

Tabel 1: Overlap tussen de Mediahuiskranten

In totaal werden 3.101 artikelen gecodeerd en geanalyseerd op basis van overeenkomstigheid, met een verdere opsplitsing in nationaal, internationaal, politiek, economisch, cultureel-, media- en wetenschapsnieuws en sportnieuws.

De percentages slaan op het aandeel artikelen per krant per jaar dat in minstens één andere Mediahuistitel eveneens werd gepubliceerd. Op het eerste zicht is het niet altijd duidelijk of het gaat om een identiek artikel, omdat er andere titels en/of foto's kunnen worden gebruikt, of het artikel mogelijk ingekort werd. Maar de vermelding van dezelfde auteur(s) geven de oorsprong van artikelen prijs.

Deze resultaten wijzen uit dat het globaal aandeel gecopy-pastete artikelen op vijf jaar tijd is toegenomen van 38 naar ruim vijftig procent, ofwel iets meer dan de helft. Ook de regionale kranten zien hun percentages stijgen, al lagen die al hoog in 2013 en werd dus toen al een aanzienlijke hoeveelheid nieuwsinhoud uitgewisseld. Opvallend: *De Standaard* heeft zich als kwaliteitskrant net méér kunnen onderscheiden sinds de oprichting van Mediahuis, en ziet als enige krant zijn percentage van gedeelde nieuwsinhoud dalen. Een ander opvallende conclusie is dat de onderlinge overeenkomstigheden tussen de twee voormalige kranten van Corelio (*Het Nieuwsblad* en *De Standaard*) en Concentra (*Gazet van Antwerpen* en *Het Belang van Limburg*) net zijn afgenomen tussen 2013 en 2018. Dat wordt deels verklaard door de grote stijging van *Het Nieuwsblad* in bovenstaande tabel: door een steeds verregaandere uitholling van de redacties van de regionale kranten is die populaire krant noodgedwongen dagelijks 'hofleverancier' geworden van nieuwsinhoud.

Type nieuws	2013	2018
Binnenland	34.8%	38.4%
Buitenland	43.3%	48.6%
Politiek	43.1%	24.9%
Economie	23.7%	22.9%
Cultuur, media & wetenschap	21.8%	54.1%
Sport	51.4%	70.4%
Totaal	38.1%	50.8%

Tabel 2: Overlap qua nieuwsgenres

Als we kijken naar de soorten nieuwsartikelen, springen andere dingen in het oog. Bij binnen- en buitenlands nieuws noteren we slechts kleine verschuivingen, maar vooral cultuur-, media- & wetenschapsnieuws en sportnieuws worden gevoelig meer gedeeld, met ook hier vooral *Het Nieuwsblad* dat onder meer door een sterke *Sportwereld*-redactie aanlevert dat ook in de andere kranten wordt gepubliceerd. Er is verder een opmerkelijke daling bij politiek nieuws, dat dus veel minder uitgewisseld wordt tussen de kranten. Een mogelijke verklaring hiervoor valt terug te vinden in de beslissing van de Belgische Mededingingsautoriteit die de fusie van Corelio in Concentra in oktober 2013 [goedkeurde](#). Daarin staat als een van de expliciete voorwaarden dat elke krant een eigen voltijdse en specifieke chef Politiek (of Regio) moest hebben. Mogelijk besloten de vier kranten zich op die manier van elkaar te differentiëren, en op basis van bovenstaande percentages loont die aanpak.

Uit de inhoudsanalyse komt naar voren dat er in 2018 beduidend meer nieuwsartikelen werden uitgewisseld tussen de Mediahuiskranten dan in 2013, het jaar waarin het bedrijf ontstond. Dat wordt op dagelijkse basis beduidend makkelijker gemaakt door onder meer het gebruik van dezelfde software op de vier verschillende redacties, wat het mogelijk maakt om een artikel van de ene titel naar de andere te copy-pasten in enkele muisklikken. Er worden ook verschillende chatapplicaties gedeeld tussen de redacties om het delen van nieuws sneller te regelen.

De totale stijging in gedeelde nieuwsartikelen is negatief voor de algemene Vlaamse nieuws- en opiniediversiteit: als één journalist een artikel over een thema maakt dat in twee, drie of vier kranten wordt gepubliceerd, is er minder kans op andere stemmen die aan bod komen dan in vier verschillende artikelen van evenveel verschillende journalisten. Maar er zijn ook positieve signalen: kwaliteitsmedium *De Standaard* kon zich meer onderscheiden qua nieuwsoutput, en politieke verslaggeving is beduidend unieker geworden tussen de vier Mediahuiskranten.

De maatschappelijke relevantie van deze resultaten en deze tendens van nieuws uitwisselen, mag niet onderschat worden. Hoewel bestaand recent onderzoek aangeeft dat de kennis van de Vlaamse bevolking over mediaconcentratie eerder laag is, heeft de daling in nieuwsdiversiteit negatieve gevolgen voor de toegang tot verschillende bronnen en opinies. In een sowieso al zeer kleine mediemarkt als de Vlaamse, met slechts enkele grote nieuwstitels en mediabedrijven, wegen de gevolgen hiervan des te zwaarder door.

Het mediabeleid kan hierop inspringen door bijvoorbeeld in eerste instantie de bevoegdheden van de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) uit te breiden, en ze zelf actief onderzoek te laten doen en berichten over dergelijke gevolgen van mediaconcentratie qua nieuwsaanbod en bron- en opiniediversiteit. Op die manier kan er systematisch gerapporteerd worden over evoluties in mogelijk verdere verschraling van het nieuwsaanbod. Vanzelfsprekend gaat dat veel verder dan louter Mediahuis; een analyse op grotere schaal met ook nieuws van DPG Media, VRT, Roularta en online-only nieuwsmedia kan nog veel accurater de staat van de Vlaamse nieuwsdiversiteit in kaart brengen. Daarnaast kan, in het kader van de huidige onderhandelingen over de nieuwe beheersovereenkomst met de VRT, de openbare omroep zich in haar (online) nieuwsaanbod nog meer toespitsen op het informeren van de Vlaming zonder daarbij marktverstoring te werken voor commerciële spelers, maar wel met een voldoende uitgebouwd toegankelijk aanbod op maat van de (Vlaamse) mediaconsument anno 2020.

De onderzoekers zijn momenteel bezig het opstarten van een vervolgstudie, met daarbij in de hoofdrol de nieuwsmedia van DPG Media. Beide studies behoren tot de doctoraatsthesis van onderzoeker Jonathan Hendrickx, die de gevolgen van mediaconcentratie op Vlaamse nieuwsdiversiteit in kaart wil brengen.

Jonathan Hendrickx (jonathan.hendrickx@vub.be) is doctoraatsstudent in het DIAMOND-project (Diversity and Information Media: New Tools for a Multifaceted Public Debate) waarbij hij de gevolgen van marktconcentratie op nieuwsdiversiteit in Vlaanderen vanuit een academisch perspectief bestudeert.

Heritiana Ranaivoson doctoreerde in de Economische Wetenschappen (Université 1, Panthéon-Sorbonne) en is sinds 2010 Senior Researcher bij imec-SMIT.

Pieter Ballon is hoogleraar communicatiewetenschappen aan de Vrije Universiteit Brussel. Hij is ook directeur van onderzoekscentrum imec-SMIT (Studies in Media, Innovatie en Technologie) alsook wetenschappelijk directeur Humanized Technologies bij imec.

*The **Media Programme** of SMIT, a research group at imec and VUB, consists of 45 junior and senior researchers. The researchers are specialist in various policy, market, and user research methods. Their work spans the fields of national and European media and competition policy, cultural diversity, public broadcasting, the sustainability of creative industries, immersive media, data and valorisation, privacy, media literacy, and digital inclusion. The programme is headed by Prof. Dr. Karen Donders (karen.donders@vub.be). The programme is also in charge of **Mediahub Brussel**, that is investing in education, innovation and collaboration in the Flemish and Brussels media sectors. The Mediahub Brussel is supported by the Flemish Government.*